

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

2 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

КОВАЛЬЧУК І.В., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У тезах доповіді досліджено вплив воєнного стану на систему фінансового та податкового права України. Аналізуються законодавчі зміни, що були впроваджені з 24 лютого 2022 року, їх відповідність конституційним засадам та міжнародним стандартам. Розглядаються особливості правового регулювання публічних фінансів в умовах воєнного стану, включаючи механізми мобілізації фінансових ресурсів для потреб оборони. Визначаються основні виклики та перспективи розвитку фінансово-податкового законодавства в контексті відновлення України.

Ключові слова: воєнний стан, фінансове право, податкове право, публічні фінанси, оподаткування, військові податки, бюджетне планування, фінансова безпека.

KOVALCHUK I.V., candidate of legal sciences
Bila Tserkva national agrarian university

TRANSFORMATION OF FINANCIAL AND TAX LEGISLATION OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW: CHALLENGES AND PROSPECTS

The thesis examines the impact of martial law on Ukraine's financial and tax law system. Legislative changes implemented since February 24, 2022, their compliance with constitutional principles and international standards are analyzed. The features of legal regulation of public finances under martial law are considered, including mechanisms for mobilizing financial resources for defense needs. The main challenges and prospects for the development of financial and tax legislation in the context of Ukraine's reconstruction are identified.

Keywords: martial law, financial law, tax law, public finances, taxation, military taxes, budget planning, financial security.

Російська, докорінно змінюють умови функціонування Української держави та її правової системи. Введення воєнного стану стало не лише відповіддю на збройну агресію проти України, яка розпочалася як зовнішня загроза 24 лютого 2022 року, але й потужним каталізатором змін у фінансовому та податковому законодавстві країни.

Конституційні основи запровадження воєнного стану, що містяться у статтях 85 та 106 Основного Закону України, сформували правову основу для радикальних змін у фінансовому оподаткуванні. Проблема узгодження конституційних норм та норм фінансового і податкового права щодо обмежень на переказ валюти, особливих податків та зборів була особливо гострою в ситуаціях надзвичайного правового режиму.

Воєнний стан вимагав швидкої мобілізації фінансових ресурсів, що знайшло відображення у комплексній реформі податкової системи. Спрощення податкового адміністрування було одним із ключових напрямків, який включав впровадження електронного документообігу та розширення можливостей дистанційного обслуговування платників податків. Зміни у ставках податків підвищили військовий збір з 1,5% до 5% для фізичних осіб-підприємців I, II та IV групи. Ставка військового збору становить 800 гривень на місяць. Облігації внутрішнього державного боргу (ОВДП), зокрема військові облігації, продовжують звільнятися від податку на доходи фізичних осіб або військового збору для фізичних осіб. Податки на доходи, такі як соціальні виплати, пенсії та стипендії, також звільняються від військового збору. Ставка військового збору для військовослужбовців та правоохоронців залишається на рівні 1,5%. Для підприємств, що працюють на звільнених територіях, було запроваджено спеціальні податкові режими, включаючи податкові пільги та пільги. Тимчасові податкові пільги для малого та середнього бізнесу на періоди активних бойових дій стали важливим інструментом підтримки економічної діяльності в критичних ситуаціях.

Воєнний стан значно ускладнив процеси планування та виконання бюджету, вимагаючи радикальних змін у підходах до фінансового управління на державному рівні.

Перерозподіл витрат на оборону та пріоритетність соціальної підтримки населення стали ключовими для державного фінансування. Міжнародна фінансова допомога вимагала комплексного правового забезпечення процедур доступу та використання грантів і позик від міжнародних партнерів, включаючи адаптацію національного законодавства до потреб донорів.

Військовий стан підкреслив низку проблем у фінансовому та податковому праві, які вимагали комплексного підходу для їх вирішення. Центральною проблемою стало збалансування фіскальних потреб держави та економічних можливостей платників податків, оскільки одночасно зростали потреби бюджетних доходів для фінансування оборони та забезпечення збереження податкової спроможності бізнесу. Забезпечення правової визначеності в умовах постійно мінливого законодавства вимагало розробки механізмів, які захищали б основні права платників податків навіть в умовах воєнного стану.

Аналіз міжнародного досвіду функціонування фінансових систем у надзвичайних ситуаціях показує критичну важливість збереження основних інститутів фінансової справедливості навіть за найскладніших обставин. Досвід країн, які пережили військові конфлікти, показує необхідність прозорості та підзвітності у використанні державних коштів як ключової умови для підтримки довіри суспільства та міжнародних партнерів. Планування відновлення фінансової системи після кризи має розпочинатися паралельно з антикризовими заходами, щоб сприяти швидкому переходу економіки до мирного функціонування після закінчення воєнного стану.

Військовий стан є потужним фактором у зміні фінансового та податкового законодавства України, що вимагає швидкої адаптації правових норм до нових реалій збройного конфлікту. Ця адаптація вплинула на процесуальні аспекти податкового адміністрування, а матеріальні норми, що регулюють форму податкових зобов'язань, відрізняються тимчасовістю, включаючи тимчасові заходи та системні реформи на час дії воєнного стану, які матимуть довгостроковий вплив на розвиток фіскальних та правових відносин. Військові збори та податкові пільги вважаються тимчасовими інструментами.

Основним завданням на поточному етапі розробки законодавства у сфері фінансів та оподаткування є підтримка оптимального балансу між ефективним використанням фінансових ресурсів для задоволення оборонних потреб держави та підтримки економічного потенціалу країни. Цей баланс особливо важливий у контексті необхідності підтримки конкурентоспроможності національної економіки та створення передумов для посткризового відновлення.

Практичний досвід функціонування фінансової податкової системи в умовах воєнного стану формує цінну основу для подальшого вдосконалення цієї системи з метою підвищення її гнучкості та адаптивності в кризових ситуаціях. Накопичені знання та розроблені механізми можуть бути основою для побудови більш стійких та ефективних систем державних фінансів.

Перспективи розвитку фінансового податкового права тісно пов'язані з необхідністю створення ефективних правових механізмів для фінансування масштабного відновлення України, одночасно зберігаючи фіскальну стабільність та дотримуючись міжнародних стандартів управління державними фінансами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX.
6. Фінансове право: підручник / О. О. Дмитрик та ін.; за ред. О.О. Дмитрик. Одеса: Видавництво «Юридика», 2022. 466 с.

діяльності.....	63
Пахомова А.О. Особливості захисту цивільних прав.....	64
Ярмоленко Ю.В. Правове регулювання промислової власності.....	66
Мельник В.О. Сучасні виклики застосування електронних процесуальних документів.....	67
Ковальчук І.В. Трансформація фінансово-податкового законодавства України в умовах воєнного стану: виклики та перспективи.....	69
Ігнатенко І.А., Малишко І.В. Антикорупційна політика у сфері публічних фінансів.....	71
Сімакова С.І. Невжиття заходів щодо протидії корупції за кодексом України про адміністративні правопорушення.....	73
Клочко В.М. Повноваження національного агентства з питань запобігання корупції в частині складання адміністративних протоколів.....	74
Чередніченко К.А., Єфремова І.І. Теорія конфлікту, як основна складова у переговорах та медіації.....	77
Чередніченко К.А., Бровко Н.І. Свобода і справедливість як фундаментальні категорії філософії права.....	78